

Манакова О.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Анотація. У даній статті розглянуто основні перешкоди на шляху створення й організації суб'єктів підприємницької діяльності – малих підприємств, визначено роль малих підприємств у подоланні такого соціального явища, як безробіття, приведено характеристику документів для реєстрації різних організаційно –правових форм малого бізнесу, а також запропоновано ієрархічну модель процедури реєстрації підприємств малого бізнесу.

Ключові слова. Суб'єкт підприємницької діяльності, установчі документи, державна реєстрація, ієрархічна модель.

І. Вступ. На сьогоднішній день розвиток й ефективне функціонування підприємств малого бізнесу є пріоритетними напрямками виходу економіки України із фінансової кризи. В той час, коли великі підприємства зазнають великих труднощів в роботі, деякі з них змушені припинити свою діяльність, масово звільнюючи при цьому працівників, підприємства малого бізнесу відрізняються більшою динамічністю й гнучкістю у роботі, що дозволяє їм функціонувати навіть в умовах кризового становища. Багато вітчизняних та зарубіжних науковців приділили значну увагу питанням створення й ефективного функціонування підприємств малого бізнесу. Видатний вітчизняний науковець Варналій З.С. в своїй праці багато уваги приділив питанню організації підприємств малого бізнесу [1]. Питання реєстрації підприємств за європейськими стандартами розглядає у своїй праці Дашкевич А. [2]. Також проблеми організації, реєстрації, ефективного функціонування підприємств малого бізнесу розглядаються у роботах [3,4,5,6].

Законодавчо процес реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності подано у роботі [7, С. 215- 219].

Тому досить актуальним постає питання швидкого створення малих підприємств, які будуть здатні забезпечити населення робочими місцями і поступово знімають соціальну напругу.

Після проведення аналізу спеціальної літератури виявлено, що незначна увага приділялася питанню поетапної організації підприємств малого бізнесу, а деякі автори сконцентрували увагу на процесі реєстрації усіх підприємств, не виокремлюючи при цьому підприємства малого бізнесу.

II. Постановка завдання. Основними організаційними напрямками рішення проблеми удосконалення процесу організації підприємств малого бізнесу є наступні: обґрунтування необхідності удосконалення процесу реєстрації підприємств малого бізнесу; виявлення найпоширеніших форм організації малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день; виявлення основних перешкод на шляху їх створення, що потребує запропонування ієрархічної моделі процедури реєстрації підприємств малого бізнесу.

III. Результати. Узагальнення висновків проведених соціально - економічних досліджень дає можливість у цілому оцінити економічні умови становлення підприємництва в Україні як негативні. Однією з першочергових перешкод є проблема створення малих підприємств. Складовими цієї проблеми є проблеми з реєстрацією; недосконалість системи ліцензування; бюрократичні дії органів державної виконавчої влади; занадто велика кількість контролюючих органів, які дублюють функції; слабка підготовленість населення до підприємницької діяльності [1]. Адже підприємства малого бізнесу відіграють велику роль саме в період економічної кризи, тому що, по-перше, вони знімають проблему безробіття, а, по-друге, виступають постійними платниками податків у місцеві бюджети, що також позитивно впливає на розвиток економіки.

Якщо проаналізувати динаміку безробіття, а також динаміку рівня вакансій підприємств, то можна помітити негативну тенденцію, яка намітилася з вересня

2008 р. (рис. 1). Якщо в серпні місяці 2008 р. кількість незайнятих була 525,7 тис. осіб, а вакансії підприємств становили 197, 5 тис. осіб, то в жовтні ці показники становили відповідно 560, 5 тис. осіб і 177,5 тис. осіб. Дуже важливо на сьогодні підтримати саме цей сектор економіки і одним із напрямів підтримки є удосконалення або спрощення процедури реєстрації підприємств малого бізнесу.

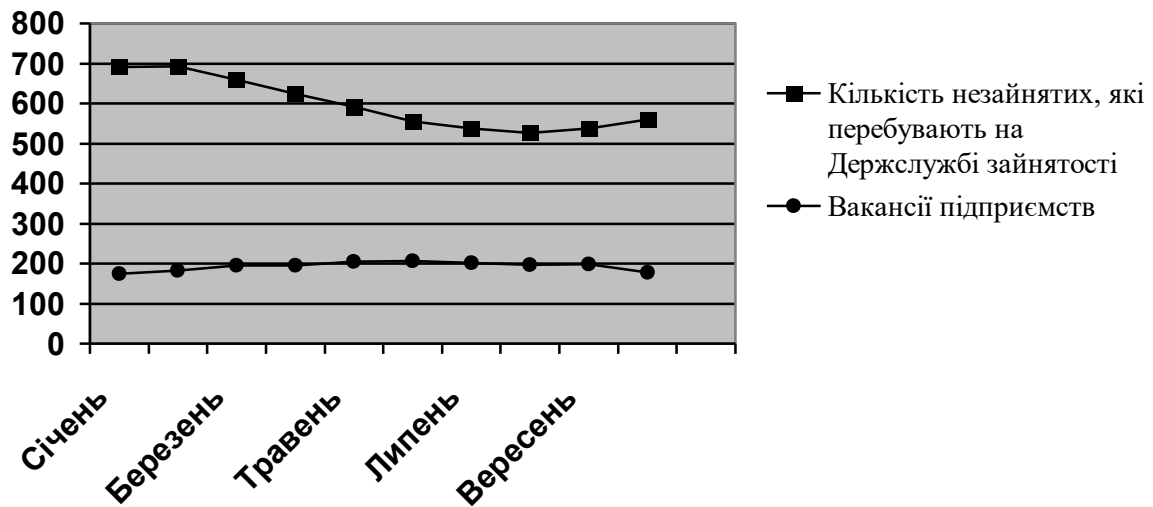

Рисунок 1 – Динаміка рівня безробіття і кількості вакансій підприємств в Україні в 2008 р.

Реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності регламентується на сьогодні Положенням про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 р. № 740, яка повністю дублює зміст цього положення, затвердженого, в свою чергу, постановою Кабінету Міністрів України від 25 січня 1996 р. № 125 [7]. Зрозуміло, що будь - які зміни чи доповнення мають вноситися з метою спрощення процедури реєстрації, але вона й досі залишається складною.

Створення малого підприємства передбачає 2 послідовних етапи:

- 1) підготовка необхідного пакету документів для державної реєстрації малого підприємства;
- 2) реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності.

В залежності від організаційно –правової форми створюваного суб'єкта підприємницької діяльності існує різний пакет необхідних засновницьких документів для державної реєстрації, характеристика яких приведена в табл.1. Як показав аналіз ринку на сьогоднішній день в Україні найбільшої популярності набули такі форми організації малого бізнесу, як:

- 1) суб'єкт підприємницької діяльності фізична особа - підприємець (СПД ФОП)
- 2) приватний підприємець – юридична особа (СПД);
- 3) приватне підприємство (ПП);
- 4) товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ).

Таблиця 1 –

Характеристика документів для реєстрації різних організаційно –правових форм малого бізнесу

№	Організаційно-правова форма	Рішення (наказ) засновника про створення МП	Статут МП	Реєстраційна картка	Документ, що засвідчує сплату власником внеску до статутного фонду	Документ, що засвідчує внесення сплати за державну реєстрацію
1.	СПД ФОП	-	-	+	-	+
2.	СПД	-	-	+	-	+
3.	ПП	+	+	+	+	+
4.	ТОВ	+	+	+	+	+

Таким чином, реєстрація приватних підприємців передбачає наявність найпростішого пакету документів. Але ж це насамперед залежить від того, який вид економічної діяльності буде основним на малому підприємстві. При реєстрації підприємств малого бізнесу дуже важливо виконувати послідовні дії, що дасть змогу за невеликий проміжок часу зареєструвати суб'єкт підприємницької діяльності і розпочати його господарську діяльність (рис. 2).

На першому рівні розташовано Державний реєстратор міської/ районної Ради народних депутатів, в який подається весь необхідний пакет документів

для державної реєстрації, а також присвоєння ідентифікаційного номеру. Після процедури державної реєстрації суб'єкт підприємницької діяльності : фізична особа (СПД ФОП) отримує свідоцтво про державну реєстрацію, а юридична особа, крім свідоцтва про державну реєстрацію, отримує ще й затверджений Державним реєстратором міської/ районної Ради народних депутатів Статут підприємства.

Рисунок 2 – Ієрархічна модель процедури реєстрації підприємств малого бізнесу.

На другому рівні розташована Державна податкова адміністрація, яка надає консультації щодо вибору системи оподаткування, вносить у державний реєстр платників податків, а також присвоює ідентифікаційний код фізичним особам. Після реєстрації у Державній податковій інспекції суб'єкт підприємницької діяльності отримує свідоцтво платника відповідного податку

(у залежності від обраної системи оподаткування). На третьому рівні розташовано банк, управління державного комітету статистики, пенсійний фонд. До банку подається рішення про створення малого підприємства, затверджений статут у 2 екземплярах (в залежності від організаційно – правової форми), а також свідоцтво про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності. Банк укладає угоду про розрахунково - касове обслуговування, відкриває розрахунковий рахунок, надсилає повідомлення про відкриття рахунку в ДПА і Пенсійний фонд, а також оформляє перепустки для входу у приміщення банку, а суб'єкт підприємницької діяльності отримує повідомлення про відкриття рахунку, а також статут підприємства з номером розрахункового рахунку і печаттю банку. Пенсійний фонд, фонд з працевлаштування, фонд соціального страхування, фонд нещасних випадків на виробництві заносять суб'єкта підприємницької діяльності до списку платників зборів до всіх видів фондів (в залежності від організаційно – правової форми). Функції управління державного комітету статистики складаються з присвоєння кодів виду діяльності, заносить до Єдиного державного реєстру підприємств і організацій, видає суб'єкту підприємницької діяльності довідку з ЄДР. На четвертому рівні ієрархії розташовано Відділ внутрішніх справ. Суб'єкт підприємницької діяльності подає до нього рішення про створення малого підприємства, статут підприємства з номером розрахункового рахунку і печаттю банку (залежно від організаційно – правової форми), свідоцтво про державну реєстрацію, заяву на виготовлення печатки та штампу ескізи печатки та штампу. В свою чергу до компетенції цієї установи входить видача дозволу на виготовлення печаток і штамів. Після отримання дозволу на виготовлення печаток і штамів суб'єкт підприємницької діяльності звертається до майстерні з виготовлення печаток та штамів, яка розташована на 5 рівні, де за декілька днів він отримає готову печатку новоствореного малого підприємства.

IV. Висновки. Запропонована у даній статті характеристика документів, необхідних для реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності різної організаційно – правової форми, а також ієрархічна модель процедури

реєстрації підприємств малого бізнесу допоможуть підприємцям - початківцям без втрати зайвого часу зареєструвати суб'єкт підприємницької діяльності і розпочати свою господарську діяльність.

Література

1. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики/
З.С. Варналій. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2005. – 302 с.
2. Дашкевич А. Реєстрація бізнесу – за європейськими стандартами//
Україна – НАТО. – 2006. – № 3 (13). – С. 40 – 44
3. Создание малых предприятий. Методическое пособие для
предпринимателей (В.В. Павлов)/ Малый бизнес в РСФСР. Вып. 1. – М.: МП
НИВА, 1991. – 112 с.
4. Пособие по организации малых предприятий // ЦНИИ информ. и техн.-
экон. Исслед. по материально-техн. снабжению. – М.: ЦНИИТЭЙМС, 1991. –
98 с.
5. Методические указания к деловой игре «Как организовать малое
предприятие» по курсу «Бизнес» для студентов всех специальностей / Сост.
Л.В. Соколова. – Харьков: ХИРЭ, 1992. – 16 с.
6. Приватний підприємець. – 14-те вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008.
– 688 с.
7. Грущинський І.М., Цікало В.І. Збірник законодавства з
підприємницького права України. Збірник нормативних актів. – К.: Атака, 2000.
– С. 215- 219